

Mūzeja gariņš stāsta

37. Saimnieki

Kad skanēja svinīgās runas, laika kapsulu guldot Nākotnes Nama pamatos, divi vīri publiski neteica nekā. Viņi pie kapsulai izurbtā cauruma betona pamatos stāvēja, smaidīja un sarunājās, šķietami priecīgi par notiekošo. Bet es zinu, ka viņiem būtu bijis arī publiski daudz ko teikt. Tie bija Ziedonis Grigorjevs (pa kreisi) un Artūrs Mekšs – tagadējais un kādreizējais Mūzeja saimnieks. Artūrs, man šķiet, no visiem Mūzeja ļaudīm zina visvairāk par veco ēku nekā jebkuŗš cits; Ziedonis – par topošo Nākotnes Namu.

Es atceros, kā Artūrs ienāca vēl vecajā ēkā un tūlīt ieveda kārtību saimniecībā. Tas ir viss, kas saistās ar ēku, tās uzturēšanu un apsaimniekošanu. Bija jāgādā par tīrību gan iekšā, gan ārā – tualetes, grīdas, Mūzejam piederošā zeme. Tualetes toreiz varēja kalpot kā padomju okupācijas eksponāts. Uzturēšana nozīmēja būvēšanu, lāpīšanu un cerēšanu, ka kaut kas atkal nesaplīsīs. Lietus ūdens nāca iekšā pa neiedomājamām vietām un neiemājamāko cēloņu dēļ. Reiz, kad pēc lietusgāzes Mūzeja ļaudis centās visu savākt papīrgrozos, izrādījās – notekas cauruli bija aizsprostojusi plastmasas pudele. Artūrs zināja, kā nokļūt uz jumta. Viņām arī palaikam bija uz jumta jāved drošības dienesta vīri ar šautenēm, kad Rātslaukumā ieradās apsargājami ārzemju viesi. Kādreiz bija jāved uguņotāji, kas gan bija visai bailīgi, bet jāved bija, jo ēka piederēja Rīgas domei, un ja Rīgas dome gribēja uguņot, bija jāļauj. Artūrs arī bija cilvēks, kuŗš palīdzēja arhitektiem atklāt vecās padomju celtnes noslēpumus vietās, kuŗām parasti neviens klāt netika. Lai gan augumā ne mazais, viņš bija izlīdis un izpētījis daudz no tā, kas ar atklātu aci nebija saredzams. Savā ziņā viņš bija kā man radniecīgs vecās ēkas gariņš, un es viņu reizēm satiku negaidītās vietās. Bez viņa Nākotnes Nama plāni nebūtu tapuši tehniskajās detaļās tik pilnīgi. Žēl, ka sirds problēmu dēļ Artūram saimnieka darbs bija jāatstāj, bet laiku pa laikam viņš ierodas pie Ziedoņa, un viņi abi apspriežas par vecās ēkas noslēpumiem un plāniem.

Pie Ziedoņa nonāca viss Artūra mantojums, ieskaitot pirmos plānus. Labi, ka viņš, pats celtniecībā darbojies, labi orientējas komplicētajos zīmējumos, kas man šķiet kā modernas grafikas, ko zīmējis kāds abstrakts mākslinieks. Nē, nē, viņš skaidro mazāk izglītotajiem, te viss ir tā, kā tam jābūt. Sākoties nopietnai celtniecībai, viņš ir oficiālās Mūzeja acis, ausis, lai viss atbilstu Mūzeja vajadzībām. Es jau stāstīju par ekspozīcijas telpas maketu mērogā 1:10. Tur nu viss tapa pēc komplicētajiem plāniem, bet pēkšņi atklājās, ka arhitekti ne visu uzzīmējuši tā, lai telpā varētu iebūvēt ekspozīciju. Plāni jāpārskatī, jāpārskatī, un visiem jābūt beigās vienis prāti. Ar savām diplomātiskajām spējām Ziedonis laipni, bet stingri un noteikti kārto lietas gan ar ekspozīcijas mākslinieku Ģirtu, gan kuratoru Kārli, gan Nākotnes Nama arhitekti Iju Rudzīti, gan Valsts nekustamo īpašumu amatpersonām. Nē, apsildīšana nedrīkst būt pie sienām, jo, lūk, pie sienām būs stendi. Kur gan būs vadi un pievadi apgaismojumam un elektroniskajām ierīcēm? Esmu noklausījies un varu teikt – gandrīz kā politikā, bet ar vienu svarīgu niansi – risināt problēmas, ne aizstāvēt viedokļus. Tāpēc domāju,

ka Nākotnes Nams būs solīda būve, kas vēl ilgi kalpos Mūzejam un tā ļaudīm. Saimnieki par to gādāja, gādā un gādās. Lai dzīvo saimnieki, kuŗi ne runas tur, bet darbus dara!

Vēl nav par vēlu ziedot Mūzeja iekārtošanai Nākotnes Namā. Kapsula ar vairāk nekā 1000 Nākotnes Nama ziedotāju vārdiem gan jau iemūrēta, bet, Nākotnes Namu atklājot, vestibila grīdā guldīsīm otru ar visu ziedotāju vārdiem.

Latvijā. "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X , Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilzeēl I[īdz septembrim var Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Kanādā. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas mūsejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Australijā. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

Lielbritānijā. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts